

впровадження аналітики даних в українських інформаційних установах. Варто зазначити, що зазначена проблема має системний характер і потребує вирішення не лише на рівні окремих установ, але й на рівні галузевої освітньої та кадрової політики.

Таким чином, аналітика даних є не лише технологічним інструментом, а й якісно новою управлінською парадигмою, що змінює саму логіку прийняття рішень в інформаційних установах. Перехід від інтуїтивного до доказового управління на основі даних є необхідною умовою підвищення ефективності діяльності бібліотек, архівів та інших інформаційних інституцій в умовах цифрової економіки. Реалізація цього переходу потребує комплексного підходу, що поєднує технологічну модернізацію, розвиток кадрового потенціалу та формування відповідного нормативного середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Chowdhury G. G., Chowdhury S. Information Users and Usability in the Digital Age. London : Facet Publishing, 2011. 224 p.
2. Siegel E. Predictive Analytics: The Power to Predict Who Will Click, Buy, Lie, or Die. Hoboken : Wiley, 2016. 368 p.
3. Poll R., Boekhorst P. Measuring Quality: Performance Measurement in Libraries. München : K. G. Saur, 2007. 269 p.

УДК 342.9

Кравчук М. Ю.

*д.ю.н., професор, завідувач кафедри
адміністративного права та судочинства,
Західноукраїнський національний університет*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах інтенсивної цифровізації суспільних відносин та стрімкого зростання обсягів інформаційного обміну проблема поширення дезінформації набуває системного характеру й становить одну з ключових загроз інформаційній безпеці держави та суспільства. Особливої актуальності ця проблема набуває у зв'язку з використанням соціальних мереж та цифрових платформ як основних каналів поширення інформаційного контенту, що ускладнює своєчасне виявлення та нейтралізацію недостовірних відомостей. У цих умовах штучний інтелект розглядається як інноваційний інструмент, здатний підвищити ефективність виявлення, аналізу та протидії дезінформаційним впливам шляхом автоматизації відповідних процесів. Разом із тим, його застосування супроводжується низкою викликів, пов'язаних із правовим регулюванням, достовірністю алгоритмів, етичними аспектами та ризиками маніпулятивного використання технологій, що зумовлює потребу у подальшому науковому дослідженні перспектив і обмежень використання

штучного інтелекту у сфері забезпечення інформаційної безпеки.

На думку Дашко І. М. «ШІ несе в собі як можливості, так і ризики, але він, безумовно, відіграє важливу роль у боротьбі з дезінформацією та зловмисно розміщеним неправдивим контентом. Штучний інтелект є інструментом національної безпеки, що допомагає виявляти неправдиву інформацію, покращуючи спостереження, виявляючи кіберзагрози та підвищуючи обороноздатність за рахунок точності, швидкості виявлення та реагування» [1].

Фодоренко С. та Синицина Ю. називають деякі способи, які за допомогою штучного інтелекту виявляють дезінформацію:

- «Аналіз тексту та контексту: Штучний інтелект може аналізувати текстові дані, виявляючи незвичайні висловлювання, суперечливі факти або недостовірні джерела. Він також враховує контекст, щоб визначити, чи відповідає інформація загальноприйнятим фактам;

- Моніторинг соціальних мереж: Штучний інтелект аналізує мільйони повідомлень у соціальних мережах, виявляючи підозрілі теми, теги або посилання. Він також визначає популярність дезінформаційних матеріалів;

- Виявлення deepfake: Штучний інтелект розпізнає фейкові відео, аудіо або зображення. Він аналізує різницю між оригінальними та зміненими даними;

- Масштабізація аналізу: Штучний інтелект може обробляти великі обсяги даних, що дозволяє виявляти дезінформацію в реальному часі» [2, с. 391].

Поряд із зазначеними позитивними можливостями слід враховувати і потенційно негативний бік застосування штучного інтелекту, оскільки відповідні технології можуть використовуватися не лише для виявлення, але й для створення та поширення дезінформації. Зокрема, сучасні алгоритми здатні генерувати переконливі тексти, зображення, аудіо- та відеоконтент, які складно відрізнити від достовірних матеріалів, що значно ускладнює процес їх ідентифікації. Крім того, автоматизовані системи можуть використовуватися для масового поширення маніпулятивного контенту через соціальні мережі та цифрові платформи, формуючи штучні інформаційні кампанії та впливаючи на громадську думку. Така подвійна природа штучного інтелекту свідчить про його багатовекторний характер, за якого одні й ті самі технології можуть одночасно виступати як ефективним засобом протидії дезінформації, так і інструментом її створення та поширення, що зумовлює необхідність зваженого підходу до їх використання.

До того ж, як зазначає Драбюк С. С. «наразі правове регулювання використання ШІ в інформаційному просторі не є достатнім і потребує доопрацювання. В Україні зараз немає жодного нормативно-правового акта, який би регулював власне використання штучного інтелекту і обмеження у цій сфері, тому застосовуються норми інших законодавчих актів, які регулюють поширення інформації загалом» [3, с. 355].

Отже, інтеграція технологій штучного інтелекту у систему протидії дезінформації відкриває нові можливості для підвищення ефективності забезпечення інформаційної безпеки та стійкості суспільства до інформаційних загроз. Використання алгоритмів ШІ дозволяє не лише оперативно виявляти та аналізувати недостовірний контент, але й прогнозувати поширення маніпулятивних наративів, ідентифікувати їх джерела та мінімізувати негативний вплив на громадську думку. Водночас

ефективність такого інструментарію безпосередньо залежить від належного правового регулювання, етичних стандартів його застосування та рівня технологічної досконалості відповідних систем. У зв'язку з цим подальше вдосконалення механізмів використання штучного інтелекту має здійснюватися комплексно, із урахуванням балансу між забезпеченням інформаційної безпеки та дотриманням прав і свобод людини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дашко І. М. Штучний інтелект як інструмент протидії дезінформації в умовах війни: досвід та перспективи застосування в Україні. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/185/198>.

2. Фодоренко С., Синицина Ю. Штучний інтелект та виявлення дезінформації: можливості та виклики: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 15.03.2024). Ч. II. С. 391-392.

3. Драбук С. С. Штучний інтелект і пропаганда та дезінформація: основні виклики. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2025. Серія ПРАВО. Випуск 90: частина 5. С. 348-356.

УДК 347.78.01/.08

Стефанишин Н. М.

*к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри цивільного права,
навчально-наукового юридичного інституту
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника*

ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Активний розвиток науки та техніки призводить до появи та використання об'єктів, що за сукупністю своїх кваліфікуючих ознак відносяться до об'єктів права інтелектуальної власності, найчастіше, об'єктів авторського права, що є результатом інтелектуальної, творчої діяльності людини та підлягають відповідній правовій охороні. Правова охорона об'єктам авторського права надається на законодавчому рівні та визначається у положеннях як загальних нормативно-правових актів, наприклад, Законах України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про господарські товариства», так і спеціальних законах, зокрема, Законах України «Про авторське право і суміжні права», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про видавничу справу», Цивільний кодекс України та низка інших нормативних актів.

Чинне цивільне законодавство України в межах правової охорони об'єктів авторського права не лише окреслює правову природу останніх, а й визначає зміст авторського права, регламентує питання - порушення авторських прав та їх захист.